

„A FORRADALOM JELENTÉSE UGYANAZ VOLT ÉS MARAD” Beszélgetés Lee Edwardsszal*

– 56 éve robbant ki az 1956-os magyar forradalom. Ön szerint ez egy lezárt történelmi esemény, vagy a szabadságharcnak vannak ma is aktuális üzenetei?

– Az 1956-os magyar forradalom a hidegháború meghatározó eseménye volt, mert megmutatta: a Szovjetunió még Sztálin halála után is totalitárius rendszer, s minden eszközt hajlandó bevetni politikai hatalmának megtartásáért. A forradalom a közép-kelet-európai ellenállókat és az amerikai antikommunistákat is inspirálta. A forradalom jelentése ugyanaz volt és marad: minden nőben és férfiban természetesen létezik egy olyan szabadság iránti vágy, amit nem lehet megtagadni, és ami az embereket néha hősi cselekedetekre ösztökéli.

– Hogyan látja a kommunista bűnösök felelősségrevonásának kérdését? Amiképpen Nürnbergben nagyon helyesen ítélték a náci bűnösök felett, ez nem történt meg a kommunizmus esetében. Szükség lett volna egy moszkvai perre, ahogy Vlagyimir Bukovszkij írta?

– A kormányok és az egyének szintjén is nyíltan és őszintén kell kezelni a kommunista korszak alatt elkövetett igazságtalanságokat. Különböző azok olyan sebek maradnak, amiket elfedhetünk ugyan, de sosem fognak begyógyulni. Jó példa erre Oroszország, amely soha nem szembesült a Szovjetunió bűneivel, következésképpen Sztálin és a KGB is megdicsőült. Ez a jelenség fájóan ironikus főleg az oroszok számára, akik többet szenvedtek a kommunizmus alatt, mint bármely más nép – a kínaiakat leszámítva. Nem gondolom ugyanakkor, hogy a nürnbergi perek mintájára kellene megörökíteni és a nyilvánosság elé tárni az igazságot. A csehek jó példával szolgálhatnak.

– Ön szerint mennyire van benne az amerikai köztudatban a kommunizmus szörnyűsége? Megfigyelhető-e amerikai értelmiségieknél az Európában jellemző „Egy szép eszme, csak rosszul valósították meg” mentalitás?

– Röviden szólva: a kommunista rendszer bűneit nem értik igazán az amerikaiak. Ezért is dolgozott ki a Kommunizmus Áldozataiért Alapítvány (Victims of Communism Memorial Foundation) egy külön tantervet a kommunizmus történetéről, amit jövőre amerikai gimnáziumokban fognak használni szerte az Egyesült Államokban. Ugyanakkor nosztalgia a kommunizmus iránt nincsen, mert az emberek többsége még mindig elégedett az amerikai gazdasági és politikai modellel.

– A magyar kormány egymillió dollárt ajánlott fel egy washingtoni, a kommunizmus áldozatainak szentelt múzeum felállítására Washingtonban. Pontosan mit szeretnének a kiállítóhellyel elérni?

* A beszélgetés a Kommentár és a Common Sense Society együttműködésében készült. Köszönjük Stumpf Anna értékes segítségét. (A Common Sense Society a civil szerepvállalás, a vállalkozói szellem és a felelősségteljes szabadság eszméinek terjesztésére amerikai és európai fiatal értelmiségiek által 2009-ben, Magyarországon létrehozott civil szervezet. A CSS tagjai rendszeres találkozók alkalmával, viták, panelbeszélgetések, előadások, műhelyfoglalkozások, filmvetítések és könyvbemutatók keretein belül vitatják meg a közéletben felmerülő aktuális témákat. A társaság célja, hogy a politikában a jó, a kultúrában pedig a szép térnyerését segítse elő.)

– Modellként a pár éve sikeresen elindított, online múzeumunkat (Global Museum on Communism) követjük. Egy olyan 21. századi múzeumot kívánunk létrehozni, amely a látogatóknak a kommunizmus történetét, ideológiáját és hagyatékát mutatja be. Azt az egyetlen „izmust” fogjuk bemutatni, ami a koreai és vietnámi háborúért, több mint százmillió ember haláláért felelős. Online múzeumunk sikere alapján – amelyet a világ több mint 180 országból látogatnak – bízunk abban, hogy a kiállítás, amely hús-vér emberek igaz történeteit mutatja majd be, évente több millió látogatót – köztük iskolás korú gyerekeket – vonz majd.

Az amerikai konzervatívizmus kutatásának „nagy öregje”, az optimista konzervatív szellemiség hordozója, a Heritage Alapítvány lelke – mondják gyakran Lee Edwardsról, aki idén töltötte be nyolcvanadik életévét. Könyvei, a gondolataiból sokat merítő neves agytrósztkben végzett munkája és mosolygós, de határozott személyisége Amerika-szerte ismert.

Lee Edwards Chicagóban született, konzervatív nézeteit korán megalapozta újságíró édesapja antikommunizmusa. Politikai pályafutását az 1960-ban létrejött Young Americans for Freedom nevű ifjúkonzervatív szervezetnél kezdte annak egyik alapítójaként, négy év múlva, mint sokan mások a YAF köréből, ő is támogatta Barry Goldwater kampányát. Később Nixon egyik tanácsadója lett, majd Bob Dole mellett, a Republican National Committee, valamint az American Conservative Union munkatársaként dolgozott. Neve akadémiai körökben is széles körben ismert, az Amerikai Katolikus Egyetem – ahol doktorátusát is szerezte a Duke Egyetemen és a Sorbonne-on végzett tanulmányai közben – professzora, a Georgetown Egyetem politikai újságírással foglalkozó intézetének alapító-vezetője, valamint a Harvard politikatudományi intézetének tagja. A Philadelphia Társaság volt elnökeként és a Hoover Intézet médiakutatójaként is ismert.

1975 óta a Conservative Digest szerkesztője, az amerikai konzervatívizmus történetének feldolgozása során számos alaputatást végzett el, amelyek eredményeit mindig széles perspektívájú összefoglalókban dolgozta fel. Pályafutása során tizenhét könyvet írt és féltucatnyit szerkesztett. Edwards a közéletben is évtizedek óta aktív, a mérsékelt jobboldal és az intellektuális konzervatívizmus alakjaként közismert a médianyilvánosságban, többek között a Fox News, a CNN, a PBS és az NBS képernyőjén, továbbá egy sor neves lap révén (Wall Street Journal, Los Angeles Times, Boston Globe, National Review, Human Events, American Spectator). A 2007 óta működő Victims of Communism Memorial Foundation elnöke, amely szervezet 2009-ben a kommunizmus világszerte követelt áldozatainak állított on-line emlékhelyet, legfontosabb terve pedig az, hogy Amerikában valóságos múzeumot építsen e célra.

Lee Edwards jelenleg a Heritage Foundation vezető konzervatívizmus-kutatója, a virginiai Alexandriában él.

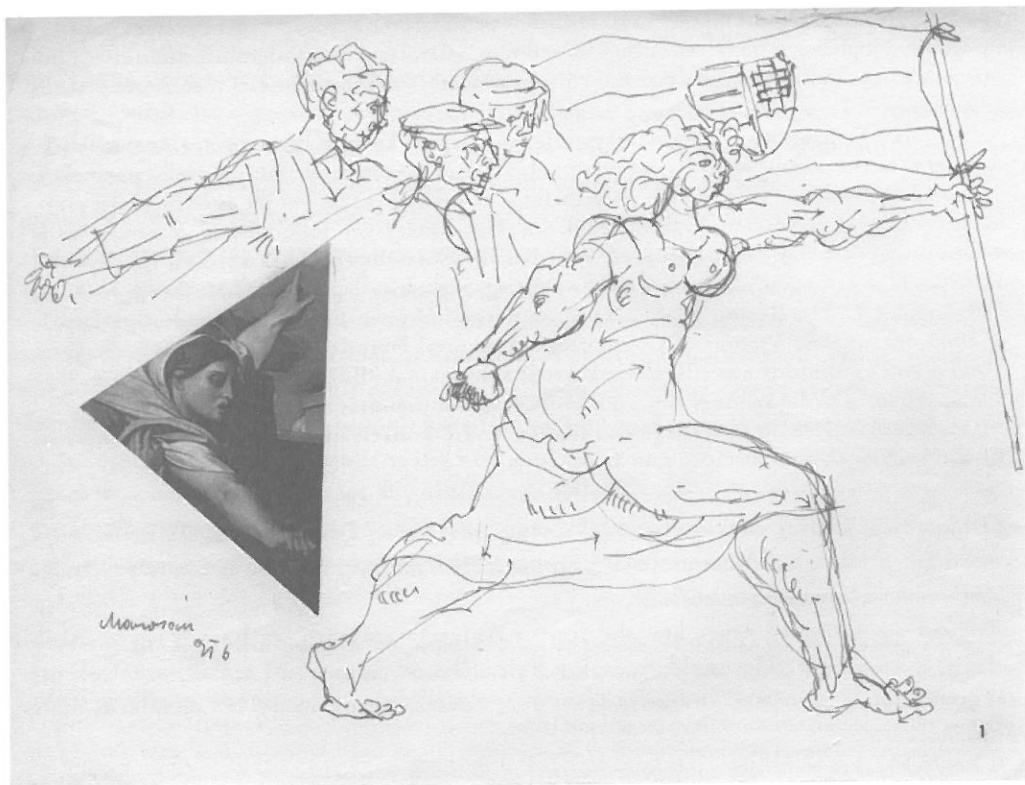
– *E kezdeményezés lehet egy újabb kapocs a „rég” és az „új” világ között? Egyetért azokkal, akik szerint Amerika távolodik Európától, s a két kontinensnek immár egyre kevesebb közös értéke van? Ha igen, mivel lehetne újra-indítani az atlantista gondolkodásmódot?*

– *Európa gazdaságilag egyre kevésbé fontos Amerika számára, és hazám egyre inkább Kelet felé kacsingat. Ugyanakkor azok a kulturális és történelmi szálak, amelyek összekötik a két kontinenst, továbbra is erősek. Ezért is van szükség ma az atlanti eszme reneszánszára.*

– *Helytállóak azok az elnökválasztás kapcsán is megjelent elemzések, amelyek szerint Amerika egy birodalom, s mint ilyen, hanyatlik? Mi a véleménye a már szinte közhelyes „Róma–Washington” összehasonlításról?*

– Amerika birodalomként való azonosítása abszurdum. Ha Amerika valódi birodalom lenne, nem kezdett volna leszerelésbe a II. világháború után és nem költött volna milliárdokat korábbi ellenfelei újjáépítésére – lásd Németország, Japán példáját. Nem erőltette volna az Egyesült Nemzetek Szövetségének létrejöttét, nem vívott volna hidegháborút 40 évig a szabadság és függetlenség általános eszméinek terjesztéséért, nem vett volna részt a balkáni rendezésben, nem szorította volna ki Szaddám Huszeint Kuvaitból, és nem biztatta volna az „arab tavasz” államait.

Végsősoron Róma egy korrump rendszer volt, a cirkuszkok és a mutatványok rabja, katonailag a zsoldosaitól függött, és cézári diktátorok uralták. Amerika nem is hasonlít erre. Amerika továbbra is a szabadság lángjának őrzője, és a képviselői demokrácia példája az egész világ számára. A világ többi nagyhatalmával ellentétben Amerika képes önmagát megújítani, nem fél a változástól, és a vállalkozói szellem hajtja.

Szabadság